

Prehistòria i Història Antiga**2014/2015**

Codi: 100013

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2502758 Humanitats	OB	2	1

Professor de contacte

Nom: Clàudia Zaragoza Serrano

Correu electrònic: Claudia.Zaragoza@uab.cat

Utilització de llengües

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Equip docent

Raquel Piqué Huerta

Clàudia Zaragoza Serrano

Prerequisits

Tot i que no existeixen prerequisits específics per la present assignatura, sempre serà recomanable per l'alumnat repassar els coneixements que de la matèria ha assolit al llarg de la seva carrera acadèmica.

Alhora, qualsevol altra assignatura relacionada directa o indirectament amb el temari a desenvolupar pot servir a l'alumnat per obtenir un grau excel·lent de comprensió i aprenentatge.

Objectius

L'objectiu principal de l'assignatura és conèixer i comprendre les realitats històriques de la Prehistòria i l'Antiguitat, abordant l'anàlisi de les seves característiques bàsiques en matèria social, econòmica, cultural, religiosa, etc. Per aconseguir-ho, serà important que l'alumnat es familiaritzi amb les fonts directes disponibles (registre arqueològic, textos, ...) i amb els mètodes de recerca que defineixen l'estudi prehistòric i del món antic. Alhora, aquests mètodes hauran de posar-se en relació directa amb les interpretacions històriques que al llarg del temps s'han produït dins la comunitat historiogràfica, i les relacions d'aquestes explicacions amb el context coetani de cada època.

S'ha de tenir en compte, però, que els continguts docents agrupats sota l'epígraf genèric de Prehistòria i Història Antiga no es poden considerar com un temari de caràcter hermètic. Els avanços constants en totes dues disciplines posen de manifest una evolució constant, que canvia, com també ho fan les teories interpretatives d'alguns fenòmens històrics o l'aplicació de certes tècniques arqueològiques, per posar dos exemples clarament relacionats amb aquestes disciplines. Així, doncs, cal partir del fet que el coneixement sobre la Prehistòria o sobre l'Antiguitat està en construcció constant, i l'alumnat ha de percebre, doncs, la seva formació com un compendi de coneixements pràctics no tancats que li puguin permetre, arribat el moment, entendre els avanços i el context de les noves interpretacions, arribat el cas.

Malgrat aquesta naturalesa, però, tant la Prehistòria com la Història Antiga tenen un destacat corpus d'interpretacions que configuren l'explicació del món del qual venim tal i com el coneixem. Cal, doncs, partir

d'aquestes interpretacions per tal que l'alumnat pugui conèixer quines han estat les fites principals d'aquestes disciplines a l'hora d'explicar el seu àmbit d'estudi, i si s'escau, ajudar l'alumnat a posar totes aquestes interpretacions en dubte.

D'aquesta forma, l'objectiu prioritari és el de formar persones amb esperit crític, que tinguin el coneixement bàsic, però sobre tot, que coneguin tant la metodologia com les principals obres i teories de referència, però que arribat el cas, puguin ser objecte d'anàlisi, reflexió i fins i tot, puguin ser posades en dubte, raonadament i amb arguments, per part dels futurs graduats.

Competències

- Analitzar críticament la cultura contemporània.
- Analitzar críticament la cultura de l'actualitat i les circumstàncies històriques en què s'inscriu.
- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.
- Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar críticament el passat, la naturalesa del discurs històric i la funció social de la ciència històrica
2. Avaluar críticament els diferents enfocaments actuals de l'estudi de la història de Catalunya
3. Avaluar críticament els models que expliquen les etapes històriques.
4. Escriure en un text acadèmic utilitzant el vocabulari propi de la disciplina
5. Identificar els conceptes històrics clau de les societats espanyola i catalana actuals.
6. Identificar les estructures socials, econòmiques i polítiques del món contemporani.
7. Identificar les idees principals i les secundàries i expressar-les amb correcció lingüística.
8. Interpretar la informació normativa localitzada als webs d'institucions normatives a Internet.
9. Organitzar i planificar la cerca d'informació històrica.
10. Organitzar i sintetitzar les diverses explicacions existents sobre les causes del canvi social en les diferents etapes històriques de la societat catalana
11. Participar en debats sobre fets històrics respectant les opinions dels altres participants.
12. Reconèixer les bases de dades bibliogràfiques més idònies per obtenir les fonts sobre un tema determinat.
13. Treballar en equip respectant les diverses opinions.
14. Utilitzar correctament el lèxic específic de la història.
15. Utilitzar els recursos informàtics propis de l'àmbit d'estudi de la història.
16. Utilitzar les fonts de recerca pròpies de l'estudi de la història de Catalunya.

Continguts

BLOC 1. - El procés d'humanització. L'evolució humana i els seus protagonistes. Tecnologia, subsistència i organització social dels primers homínids

BLOC 2. - La humanitat moderna. El debat sobre l'origen i expansió dels humans moderns. Les colonitzacions prehistòriques. Tecnologia, organització social i subsistència de les societats caçadores-recol.lectores del Pleistocè mig i Superior.

BLOC 3.- La crisi del món paleolític i l'origen de la producció d'aliments. Les darreres societats caçadores-recol.lectores i les causes de les seves transformacions. Aparició de l'agricultura i ramaderia. Noves formes econòmiques. Caracterització social de les societats pageses. Primeres societats agricultores i ramaderes: Pròxim Orient, Amèrica, Sudest-asiàtic. El neolític al Mediterrani i a l'Europa continental.

BLOC 4. - El marc físic i humà. Principals àrees geogràfiques i cronològiques. Fonts per a l'estudi de la Història Antiga. Alguns termes i el seu ús: civilització, cultura, societat, poble, etnia. El Proxim Orient Antic. El creixent fèrtil i l'aparició de l'escriptura. El naixement de les ciutats: d'Uruk a Babilònia. Egipte: regne antic, regne mig, regne nou.

BLOC 5. - Grècia. La Mediterrània entre el Bronze i el Ferro: micènics, minoics i la crisi del 1200. De l'aristocràcia homèrica a la polis clàssica. Oligarquia i democràcia: Esparta i Atenes. De les Guerres Mèdiques a les conquestes d'Alexandre el Gran.

BLOC 6. - Roma. La República romana: origen, expansió i crisi. L'època imperial. La fi de Roma: decadència o metamorfosi?

Metodologia

Es tracta d'una assignatura teòrica les sessions de la qual consistiran en la presentació del temari combinada eventualment amb la lectura i comentari a classe sobre articles, capítols de monografies, etc.

Les explicacions de les diferents sessions vindran acompanyades de material docent que l'alumne podrà trobar en el Campus Virtual de l'assignatura.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes Magistral	40	1,6	1, 3, 5
Seminaris	5	0,2	1, 7, 11, 13
Sessions Pràctiques	5	0,2	2, 9, 10, 15
Tipus: Supervisades			
Tutoria	15	0,6	9
Tipus: Autònomes			
Comentaris, Treballs i Lectures avaluable	80	3,2	4, 7, 8, 9, 12, 14, 15

Avaluació

L'avaluació de la present assignatura serà de caire continuat. Partint d'aquesta premissa inicial, es pretén que l'alumnat dugui a terme una sèrie de treballs que han de ser el resultat de les Activitats d'avaluació detallades a continuació. D'aquesta forma, les evidències a presentar hauran de ser de caire escrit en el cas de les pràctiques i en forma d'opinió i participació en l'àmbit dels seminaris i les classes. En aquest sentit, serà molt important tenir en compte l'evolució de cada cas concret per tal d'observar el procés d'aprenentatge de cada alumne/a. Es valorarà per tant la continuïtat en la qualitat de la feina feta, així com la excel·lència, però també la millora paulatina.

Per altra banda, els exàmens parcials i proves de control han de superar-se igualment per demostrar la continuïtat en la comprensió i el seguiment de l'evolució de l'assignatura.

S'entén com No Presentat els cassos en els que l'alumne no hagi estat avaluat (positiva o negativament) en qualsevol de les Activitats d'avaluació detallades a continuació.

Al final de la avaluació ordinària, els alumnes que no hagin superat l'assignatura tindran l'opció de recuperar-la mitjançant un examen que contempli la totalitat del temari de l'assignatura.

Els tractament d'eventuals casos particulars haurà de ser discutit directament amb els docents.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Presentació de treballs relatius a les pràctiques al llarg del curs, que seran analitzats directament pel professor en un procés d'avaluació contínua.	30%	3	0,12	4, 9, 12, 14, 16
Proves escrites parcials i/o finals	70%	2	0,08	4, 6, 14

Bibliografia

Obres generals

- ALVAR, J. *et alii*, *Historia antigua*, Historia 16, Madrid 1992.
- AURENCHÉ, O., KOZŁOWSKI, K. 2003. *El Origen del neolítico en el Próximo Oriente: el paraíso perdido*. Barcelona: Editorial Ariel,.
- BRAVO, G., *Historia del mundo antiguo. Una introducción crítica*, Alianza, Madrid 1998.
- CELA, J.; F. J. AYALA (2001). *Senderos de la Evolución Humana*. Madrid, Alianza.
- COTTERELL, A., *Los orígenes de la civilización europea*, Crítica, Barcelona 1986.
- DUBY, G. (ed.), *Atlas histórico mundial*, Debate, Madrid 2001.
- GÓMEZ ESPELOSÍN, F.J., *Diccionario de Términos del Mundo Antiguo*, Alianza, Madrid 1999.
- HOWATSON, M.C. (dir.), *Dictionnaire de l'Antiquité*, Robert Laffont, París 1993.
- KINDER, H.; HILGEMANN, W., *Atlas Histórico Mundial*, Istmo, Madrid 1999.
- LÓPEZ MELERO, R. *et alii*, *Historia Universal. Edad Antigua*, Vicens Vives, Barcelona 1992.
- RACHET, G., *Dictionnaire de l'Archéologie*, Robert Laffont, París 1983.
- SPEAKE, G. (ed.), *Diccionario Akal de Historia del Mundo Antiguo*, Akal, Madrid 1999.
- REICHHOLF, J.H. 2009. *La invención de la agricultura. Por qué el hombre se hizo sedentario*. Barcelona, Ed. Crítica

Obres monogràfiques

- ADOVASIO, J.M., SOFFER, O., PAGE, J.: *El sexo invisible*. Barcelona 2008.

- ALGAZE, G. (2004), *El sistema-mundo de Uruk. La expansión de la primera civilización mesopotámica*. Ed. Bellaterra: Barcelona.
- ARSUAGA, J. L. *El collar del Neandertal: En busca de los primeros pensadores*. Ed. Temas de hoy. Madrid 1999.
- ARSUAGA, J.L.; MARTINEZ, I.: *La especie elegida: La larga marcha de la evolución humana*.
- BERNABEU, J.; AURA, E.; BADAL, E. 1993. *Al Oeste del Eden. Las primeras sociedades agrícolas en la Europa Mediterránea*. Madrid, Ed. Síntesis
- BERNET, A., *Les chrétiens dans l'Empire Romain*, Perrin, París 2003.
- BLÁZQUEZ, J.M., *La Romanización* (2 vols.), Istmo, Madrid 1986.
- BRUNT, P.A., *Conflictos sociales en la República romana*, Buenos Aires 1973.
- BUXÓ R. CRUELLES W. MOLIST M. 1991-1993 "Dossier: Agricultura: Orígens, adopció i desenvolupament" *Revista COTA ZERO*. Núm. 7 i 9.
- CANTARELLA, E., *La mujer romana*, Santiago de Compostela 1991.
- CHAPMAN, R.W. (1991), *La formación de las sociedades complejas. El sureste de la península ibérica en el marco del Mediterráneo occidental*. Crítica: Barcelona.
- CHILDE, V. G. (1984), *Los orígenes de la civilización*. Fondo de Cultura Económica, México.
- COHEN, M.N. 1981. *La crisis alimentaria de la prehistoria*. Madrid, Alianza Universidad
- COPPENS, Y. Y P. PASCAL, Eds. (2004). *Los orígenes de la humanidad Madrid*. Espasa.
- COTTERELL, A. (1986) *Los orígenes de la civilización europea*. Barcelona: Crítica
- COTTERELL, A. (ed.), *Historia de las civilizaciones antiguas*, vol. II, Crítica, Barcelona 1984.
- DE LA VILLA, J. (ed.), *Mujeres de la Antigüedad*, Alianza, Madrid 2004
- DICKINSON. O.. (2010). *El Egeo*. Ed. Bellaterra: Barcelona.
- DOMINGUEZ MONEDERO, A. J., *La polis y la expansión colonial griega. Siglos VIII-VI*. Madrid, 1991.
- ÉTIENNE, R., *La vida cotidiana en Pompeya*, Temas de Hoy, Madrid 1992.
- FINLEY, M.I., *El mundo de Odiseo*, FCE, México 1961.
- FORNIS, C., *Esparta. Historia, sociedad y cultura de un mito historiográfico*, Barcelona, 2003.
- FRIED, M. (1985). Sobre la evolución de la estratificación social y del Estado. A J.R. LLOBERA, J. R., *Antropología Política*. Anagrama: Barcelona, 133-154.
- GARCÍA GUAL, C., *La Antigüedad novelada*, Anagrama, Madrid 1995.
- GÓMEZ ESPELOSÍN, F.J., *Historia de Grecia Antigua*, Akal Textos, Madrid 1995.
- GRIMAL, P., *Diccionario de Mitología Grecorromana*, Barcelona 1984.
- GRIMAL, P., *El siglo de Augusto*, Buenos Aires 1970.
- GRIMAL, P., *La formación del Imperio romano*, Siglo XXI, Madrid 1990.
- GUZMÁN GUERRA, A.; GÓMEZ ESPELOSÍN, F.J., *Alejandro Magno*, Alianza, Madrid 2004.

- HARRIS, W.V., *Guerra e imperialismo en la Roma republicana*, Siglo XXI, Madrid 1989.
- HUMBERT, M., *Institutions politiques et sociales de l'Antiquité*, Précis Dalloz, París 1986.
- JOHNSON, A.W.; EARLE, T. (2003) *La evolución de las sociedades humanas* Ariel: Barcelona
- JONES, S.; MARTIN R.; PILBEAM D. (Eds.):*Human Evolution*. Cambridge Univ. Press. 1992.
- KEMP, B. (1992), *El antiguo Egipto. Anatomía de una civilización*. Crítica: Barcelona.
- KLEIN, R. G.: *The Human Career*. Chicago, University of Chicago Press. 1999.
- KOVALIOV, S.I., *Historia de Roma*, Akal Textos, Madrid 1973.
- LANE FOX, R., *The Classical World*, Penguin, Londres 2006.
- LE ROUX, P., *Los romanos de España*, Bellaterra, Barcelona 2006.
- LOPEZ BARJA, P., *Historia de Roma*, Akal Textos, Madrid 2004.
- MANGAS, J., *Textos para la Historia Antigua de Grecia*, Madrid 1991.
- MARROU, H.-I., *Historia de la educación en la Antigüedad* (2 vols.), Akal, Madrid 1985.
- MOLIST, M., VICENT J.M., BUXÓ R, SAÑA M. 2002 "Dossier: El neolític. La primera revolució al Mediterrani ». *Rev. l'Avenç*, num, 274..
- MOSSÉ, C., *Historia de una democracia: Atenas*, Akal, Madrid 1987.
- MOSSÉ, C., *La mujer en la Grecia Antigua*, Nerea, Madrid 1990.
- NICOLET, C., *Roma y la conquista del mundo mediterráneo* (2 vols), Labor, Barcelona 1982.
- ORFILA, M.; CAU, M.A., *Les ciutats romanes del Llevant Peninsular i les Illes Balears*, Pòrtic, Barcelona 2004.
- REDMAN, Ch. (1990), *Los orígenes de la civilización. Desde los primeros agricultores hasta la sociedad urbana en el Próximo Oriente*. Crítica: Barcelona.
- ROLDÁN HERVÁS, J.M. (dir.), *Diccionario Akal de la Antigüedad hispana*, Akal, Madrid 2006.
- ROLDÁN HERVÁS, J.M., *Citerior y Ulterior*, Istmo, Madrid 2001.
- ROUGÉ, J., *Les institutions romaines*, Armand Colin, París 1969.
- STRUVE, V.V., *Historia de la Antigua Grecia*, Akal Textos, Madrid 1979.
- SYME, R., *La Revolución Romana*, Taurus, Madrid 1989.
- VV. AA., *Historia del mundo clásico a través de sus textos* (2 vols.), Alianza, Madrid 1999.
- WENGROW, D. (2007). *La arqueología del Egipto Arcaico*. Ed. Bellaterra: Barcelona.
- POMEROY, S., *Diosas, Rameras, Esposas y Esclavas*, Akal, Madrid 1991.